

GÜNAHLAR VE NİMETLER*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesiran tayyiben mubareken fihi âlâ külli hâlin ve fi-külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'lmostafâ ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ جَنَازَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَاشِيًا مَعَهَا
فَلْيَقُمْ حَتَّى يَخْلُفَهَا أَوْ تَخْلُفَهُ أَوْ تُوَضَعَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ تَخْلُفَهُ

(بخ. م. ن. عن عامر بن ربيعة)

RE. 46/5 *(İzâ reâ ehadüküm cenâzetem, fein lem yekün mâşiyem me'ahâ, felyekum hattâ*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

yahlufehâ, ev tahlufuhu, ev tûdaa min kabli en tuhlefehû.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünya ve ahirette üzerinize olsun... Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri iki cihanın saadetine cümlemizi nail eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Tevfîkini dünyada refik eylesin, ahirette Habîb-i Edîbi'ne komşu eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden bir demet okumak üzere toplandık. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce; başta Peygamber SAS Hazretleri'nin rûh-ı pâkine hediye olmak üzere, sonra onun mübarek âlinin, ashabının, etbainin, ahbabının ve hâssaten varisleri olan sâdât-ı meşâyih-ı turuk-ı aliyyemizin ve onlara bağlı halifelerin, müridlerin, tarikat kardeşlerimizin;

Bu beldelerde medfun bulunduğu rivayet edilen Yuşa AS'ın ve cümle enbiyâ ve mürselînin, Ebû Eyyûb el-Ensârî RA Hazretleri'nin ve cümle sahâbe-i kirâm (*rıdvanu'llâhu aleyhim ecmaîn*) Hazretleri'nin, Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve onun mübarek ordusu mensubu şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ve cümle asâkir-i muvahhidinin;

İskender Paşa Hazretleri'nin ve bütün hayrât ü hasenât sahiplerinin ve uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere toplanmış, gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş

bütün sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun, kabirlerine nur dolsun, kabirleri cennet bahçesi olsun, makamları âlâ, dereceleri yüksek olsun, nurları ve sürurları kabirlerinde ziyade olsun diye;

Biz yaşayan mü'minler de Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım, iki cihanda aziz ve bahtiyar olalım diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, ruhlarına hediye edelim öyle başlayalım.

.....

a. Cenaze İçin Ayağa Kalkılması

Okuduğumuz hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin Hocamız RA'in telif etmiş olduğu eserin 46. sayfasındaki 5. hadîs-i şerîf ve devamlarıdır.

Bu hadîs-i şerîf Âmir ibn-i Rebîa tarafından Müslim'de ve Neseî'de rivayet olunmuş, cenazeye karşı saygıyı gösteren bir hadîs-i şerîf. Efendimiz buyuruyor ki:

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ جَنَازَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَاشِيًا مَعَهَا
فَلْيَقُمْ حَتَّى يَخْلُفَهَا أَوْ تَخْلُفَهُ أَوْ تُوَضَعَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ تَخْلُفَهُ

(خ.م.ن. عن عامر بن ربيعة)

RE. 46/5 (*İzâ reâ ehadüküm cenâzetem, fein lem yekün mâşiyen me'ahâ, felyekum hattâ yahlufehâ, ev tahlufuhu, ev tûdaa min kabli en*

tuhlefehû.)

(İzâ raâ ehadüküm cenâzetem) “Sizden biriniz bir cenaze gördüğü zaman, *(fein lem yekün mâşiyen meahâ)* eğer onunla beraber yürüyen ve ona son vazifesini yapıp teşyi etmekte olan grubun içinde değilsen; bir cenaze gördün, o yürüyenler arasında değilsen; *(felyekum hattâ yahlufehâ)* cenaze önünden geçip onu geride bırakıncaya kadar kalksın, saygı göstereyin ona... Cenaze için ayağa kalksın, oturuyorsa ayağa kalksın, saygı göstereyin!”

(Ev tahlüfuhû) “Veyahut cenaze onu geride bırakıncaya kadar...” Kendisi cenazeyi geride bırakıncaya veyahut cenaze kendisini geride bırakıncaya kadar ayakta dursun! *(Ev tûdaa min kabli en tuhlefehu)* “Cenaze öteye gitmiyor, geride de bırakmıyor bu gören kişiyi; o zaman yerine konuluncaya kadar ayakta dursun. Cenaze yere konulduğu zaman oturabilir.”

Ama daha önce saygı gösterecek, ayağa kalkacak.

Bu saygıyı başka hadîs-i şerîflerden de biliyoruz. Cenaze kimin olursa olsun cenazeye yapılıyor ve cenazenin etrafındaki melekler de oluyor. Hatta Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri bir yahudinin cenazesi geçerken bile kalkmış. Melekler var, meleklerin bir kısmı azap meleği de olabilir. Böyle bir töresi var müslümanların. Müslüman kardeşi olunca ayrı bir sevgi bağından dolayı da kalkmış oluyor. Hürmetkâr bir şekilde duruyor.

Hürmeten ayağa kalkmak hadislerde vardır.

Peygamber SAS Efendimiz, Benî Kureyza kabilesinin kuşatılması sırasında, Sa'd ibn-i Muaz Hazretleri gelirken, mescide yaklaşınca Medinelilere buyuruyor ki:¹

قُومُوا إِلَىٰ سَيِّدِكُمْ

(Kùmû ilâ seyyidiküm) “Efendiniz için ayağa kalkın!”

Peygamber Efendimiz kendisi Fâtımatü’z-Zehrâ Validemiz, kızı yanına geldiği zaman ayağa kalkardı. Kızı için ayağa kalkardı. Peygamber Efendimiz kızının evine gittiği zaman da Fâtımatü’z-Zehrâ babası için ayağa kalkardı.

Demek ki hürmet nişânesi olarak ayağa kalkmak hadîs-i şerîflerde vardır.

Cenazeye biz de hürmet ediyoruz. İslâm’ın güzelliğine bakın ki cenazeye dahi bir hürmeti var. Görülmeyen varlıklara, meleklerle hürmeti var. Bütün canlılara bir sevgisi var müslümanın. Çiçeklere, ağaçlara sevgisi var. Efendimiz:

“—Gittiğiniz yerlerde ağaçları kesmeyin!” buyuruyor. Ağaç dikmenin sevabını bildiriyor.

El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-islâm... Bizi müslüman kılmış olan Allah’a hamd ü senâlar olsun ki; bizi ne kadar zarif, ne kadar nezih, ne kadar güzel, ne kadar edeplerle süslenmiş yüksek bir iman sistemine sahip eylemiş. Allah’a bizi müslüman yapmasından, müslüman yaratmasından, müslüman yaşatmasından

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.251, no:2816; Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.223, no:3314; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

dolayı ne kadar şükretsek azdır.

Neden?

İnsanın müslüman olmasından daha büyük bir nimet yoktur. Hani ekmek yiyoruz, kaymak yiyoruz, bal yiyoruz. Sıhhatimiz var, evimiz, arabamız var. El-hamdü lillâh bu sene dükkânımız çok para kazandı, çok çok nimetlere gark olduk. Tarlamızdan mahsul bereketli oldu.

Tamam, hepsi güzel de ama en kıymetli, en büyük nimet, müslüman olmak nimeti. Bundan büyük nimet olmaz çünkü bu nimetin ucu öbür tarafta cennete götürüyor insanı. Bu nimetin arka tarafı yürüdüğü zaman cennete gidiyorsun, sonsuz, bitip tükenmesi olmayan bir saadete eriyorsun. Ne büyük nimet!

Bir de İslâm'dan mahrum olanların ne kadar büyük bir mahrumiyet içinde olduğunu düşünün ki; sonsuz, bitip tükenmesi olmayan azabın içinde kalacaklar. Ölmeyecekler de... Ölüm de yok, ölse kurtulacak.

لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْهُ

عَذَابِهَا

(فاطر: ٣٦)

(Lâ yukdà aleyhim feyemûtû) “Cehennemde azab görenler ölseler kurtulacaklar ama, ölmek yok ki ölüp de kurtulsunlar. (Ve lâ yuhaffefü anhum min azâbihâ) Azapları da hafiflemeyecek.” (Fâtır, 35/36)

Her seferinde derileri yandıkça, mahvoldukça, yeniden tazelenecek, yeniden yanacak, yeniden tazelenecek, yeniden yanacak. Allah'a âsi olmanın, kâfir olmanın, müşrik olmanın cezasını ebediyen, tekrar tekrar, sonsuz tekrarlarla çekecekler.

Gayrimüslim olmak, İslâm dairesine girememiş olmak çok muazzam, çok müthiş, çok dipsiz, sonsuz bir facia. Müslüman olmak da çok büyük bir nimet. Allah bizi bu nimetten ayırmasın. Müslüman olarak doğduk, annemiz babamız müslüman, dedemiz ninemiz müslüman. El-hamdü lillah müslüman soydan geldik, başka soydan da gelebilirdik. İngiliz de olabilir insan. Avusturalya'dan birisi geldi Ankara'dayken:

“—*Selâmün aleyküm!*” dedi.

Bizim bir hoca kardeşimiz var, Salih, o getirdi yanında. Müslüman olmuş. Merak ediyorum ben, soruyorum:

“—Neden müslüman oldun?”

“—İlk defa içimde duygular, çocuğumu okuldan almaya gittiğim zaman, müslümanların camiinden dînî mûsikî nağmeleri geliyordu, ilâhi sesleri geliyordu, o zaman içim ısındı.” diyor.

Oradan İslâm'a bir sevgi hasıl olmuş içinde. Hani Avusturalyalı, İngiliz asıllı.

“—Ondan sonra Rasûlüllah SAS Efendimiz'i rüyamda gördüm, bana kardeşim diye hitap etti.” diyor.

Bak, arkadan gelenler nasıl öne geçiyor. Bir

kere daha görmüş, ondan sonra da müslüman olmuş.

Muhterem kardeşlerim!

İnsanın annesinin, babasının müslüman olması yetmiyor. Kendisinin müslüman olması da yetmiyor. Bu Müslümanlığı devam ettirmek önemli. Elin adamı arkadan geliyor, Rasûlüllah Efendimiz'in, "Kardeşim!" hitabına mazhar oluyor, Müslüman oluyor, senden öne geçiyor. Sen de;

"—Anam müslüman, babam müslüman, soyum müslüman, dedem şeyh efendiydi, babam vaizdi, hocaydı, imamdı, hafızdı. Ben dindar bir ailedendim, falancadandım..." diyorsun ama o şana layık hareket etmediğin için geride kalabiliyorsun.

Allah elimizde olan nimetin kadrini, kıymetini bilmeyi nasib etsin...

Dün anlatıyorlar; çok güzel hattı olan meşhur bir hattat, mübarek bir şahıs vefat etmiş. Gelini soba tutuşturmuş, hat malzemesiyle... Başka şey yok muydu be kadın! O güzelim şeyler antika, kıymetli, çok kıymetli şeyler... Kadir bilmediğinden onlarla soba tutuşturmuş, mahvolmuş gitmiş bir cevher, mücevher. Kıymetli bir malzeme, antika bir eşya, kıymeti bilinmeyince çöplüğe atılıyor, yakılıyor. Böyle acayip şeyler oluyor maalesef.

Ama kıymeti bilinenlerde milyonlar, milyarlar ediyor, müzayedelerde. Londra'da, bilmem nerde duyuyoruz "şu kadar paraya satıldı" diye. Küçük dilimizi yutacağımız rakamlar çıkıyor.

Bu kıymetli şeylerin en kıymetlisi İslâm, iman! Allah bu cevheri elden kaçırttırmayın, cahillik ettirip de kaptırtmayın...

b. Kendinden Aşağıda Olana Bak!

İkinci hadîs-i şerifimiz.

Ebû Hüreyre RA'dan İbn-i Hibban rivayet etmiş Rh.A. Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde:²

إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ مَنْ فَضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْخَلْقِ وَالرِّزْقِ
فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ مِمَّنْ فَضِّلَ عَلَيْهِ

(حب. عن أبي هريرة)

RE.46/6 (*İzâ raâ ehadüküm men fuddile aleyhi fi'l-halki ve'rrizkı, felyenzur ilâ men hüve esfele minhu mimmen hüve fuddile aleyhi.*)

(*İzâ raâ ehadüküm men fuddile aleyhi fi'l-halki ve'r-rizkı*) “Sizden biriniz yaratılışta ve rızık yönünden kendisinden daha üstün olan bir kimseyi görünce...” Meselâ şu daha boylu, poslu, yakışıklı, levent gibi, fidan gibi, selvi boylu filan, yüzü ay gibi, güneş gibi, parası da pulu da çok!

² İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.489, no:711; Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.138, no:6009; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.421, no:1702; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.314, no:8132; Taberânî, *Mu'cemü'l-Esvat*, c.I, s.181, no:578; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.273, no:10284; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.35, no:1034; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VIII, s.374; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.280, no:3289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.262, no:6459; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.III, s.165, no:1977.

“Kendisinden rızık bakımından da yaratılış bakımından da üstün birisini gördüğü zaman, (*felyenzur ilâ men ve esfele minhu*) kendisinden daha aşağıda olana baksın.” Falanca da senden daha çirkin, hastalığı var, daha fakir, evi yok... Oraya baksın. (*Mimmen hüve fuddile aleyhi*) “Ötekisine bakmak yerine, kendisinden daha aşağı olana baksın!”

Neden?

İnsan kuzuysa şeytan insanın kurdudur. Onu parçalamak ister, etrafında dolanır, fırsatı buldu mu atlar, boğazını ısırır, kanını döker. Boğar, parçalar, yer. İnsanı yiyen, mânevî bakımdan paramparça eden, perişan eden ne? Şeytan. İnsanı parçalamak için mahvetmek için fırsat arar. Nasıl fırsat arar?

Her fırsatı arar. Çünkü sen yenisin. Bu dünyaya geleli otuz sene, kırk sene, elli sene olmuş. O Hz. Âdem Atamız’dan beri insanları aldatmakla meşgul. Usta, tecrübeli, hain... Her şeyi biliyor, insanların huyunu, hâlini biliyor, yaşını biliyor, duygularını biliyor. Neresinden saldıracığını, neresinden ısıracağını biliyor. Neresinden koparacağını, yıkacağını yere biliyor.

Gelir sana der ki:

“—Ya işte bak, Allah seni böyle yaratmış. Yani niye böyle? Hadi Allah’a âsi ol, hadi isyan et! Hadi inkâra yönel, hadi şöyle yap, hadi böyle yap!” Çeşitli duyguları insanın içine atar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, insanları birbirlerinden farklı yaratmıştır. Rızık bakımından da farklıdır, yaratılış bakımından da farklıdır, yaş

bakımından da farklıdır, kader bakımından da değişiktir. Bunlar imtihan sorularının değişik çıkması gibidir. Aynı soru sorulmaz talebeye. Her talebeye göre başka imtihan çıkar. O duruma göre bir insan güzel kulluk yaparsa en yüksek mertebeye çıkar.

O duruma göre bir insan yanlış işler yaparsa en aşağı mertebeye iner. İsterse güzeller güzeli olsun, cehennem dibini boylar. İsterse çirkinler çirkin olsun, güzel huyu sayesinde Cennet-i Firdevs'e, Cennet-i Âlâ'ya gider. Davranışlarına göre, imtihanı başarmasına göre... Onun için şeytanın böyle bir aldatması, kışkırtması, fışkırtması, körüklemesi ve tahrik etmesine karşı ne yapacak?

Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bir de aşağıya bak, bu tarafa bak bakalım! Manzaranın, madalyanın bir de öbür tarafına bak bakalım! Senden nice nice nice daha aşağı durumda insanlar var. Bak seni Allah ortada yaratmış hiç olmazsa... Yüksekler de var ama aşağılar da var. Aşağılardakileri düşün, fakirleri, yoksulları, hastaları düşün!”

Hele hele insan hastaneye gitti mi, hakikaten hamd ediyor, şükrediyor hâline. İnsanın bin bir türlü âzâsı var. Milyonlarca, milyarlarca hücre var. Bir yerinde bir sakatlık olabilir, bu koca makine, koca fabrika, bir âlem, insan vücudu bir yerinde bir arıza olabilir. El-hamdü lillah, çok şükür yaşıyoruz, sağız, salimiz, kıymetini anlıyoruz. Sıhhatin kıymetini hastanın yanında, bir lokma ekmeğin kıymetini açların yanında

anlıyoruz.

Bosna'daki, Hersek'teki o kardeşlerimiz, o kadınlar sokaklarda bir lokma ekmek diye dileniyorlar. Açlık bir yandan, soğuk bir yandan, ölüm korkusu bir yandan, hakaret bir yandan, tecavüz bir yandan, ırza, namusa tasallut bir taraftan. Bak ne kadar zor durumda olanlar var.

Allah kurtarsın, Allah yardımcı olsun... Bize de Allah, onlara yardımcı olmak, imdatlarına yetişmeyi nasib etsin... Azîzün Zü'ntikam olan Rabbü'l-âlemîn, zalimlerden intikamını alsın, kâtilleri makhur eylesin... Zalimleri kahreylesin, mazlumları halâs eylesin, esirlere hürriyetlerini iade eylesin... Mallarının, evlerinin, barklarının başına sâimen dönmelerini nasib etsin...

Demek ki, bir ilaç tavsiye edildi burada:

“—Her şeyin hikmeti vardır. Sen öyle yukarılara bakıp da kafanı bozma, aşağılara bak, daha beterlerini düşün, dengeni bul!” demiş oluyor Peygamber SAS Efendimiz.

İnsanın şükrünün artması, hamdinin artması çok güzeldir. Allah'ın en sevdiği işlerden birisi kulun hamd edici kul olmasıdır. En faziletli kullar kimlerdir?

Hammâddûn, yani çok hamd ediciler. “Çok şükür ya Rabbi, elhamdü lillâh yâ Rabbi, ne mutlu bana yâ Rabbi, şunu da verdin yâ Rabbi...” filan işte.

Böyle çok hamd edici kulları Allah çok seviyor. Hatta onları cennette hammâdlara, çok hamdedicilere mahsus ev diye ayrı, müstesna

makamlar, yerler ihsan edecek.

Onun için Allah'a şükretmeyi öğrenelim. Daha doğrusu etrafımızdaki, fark olduğumuz milyarlarca nimeti sezelim, fark edelim. Fark etmeden yaşıyoruz, sonra da kızıyoruz küçücük bir şey olduğu zaman, ayağımıza bir diken battığı zaman, milyonlarca lütfu görmüyoruz da. Küçücük bir imtihanda, şeytana uyup ayağımızı kaydırırsak, yoldan çıkarsak, olmaz. Hamd etmeyi, şükretmeyi, nimetleri fark etmeyi öğrenmeliyiz.

Ne güzel söylüyor Şeyh Sâdî Gülistan'ının başında:

“—Her bir nefes ki insan onu içine çeker, hayatını uzatır, her bir nefes ki insan onu dışına verir, içini ferahlatır, içine çektiği nefes hayatını uzatır, dışarı verdiği nefes içini ferahlatır. Ağzını, burnunu kapatsalar, insan nefes alamasa tekmelenir. Ağzını, burnunu kapatsalar, aldığı nefesi veremese gene tekmelenir.”

Almak da nimet, vermek de nimet. Alamamak da zahmet, verememek de zahmet. O halde sırf bir nefeste iki tane nimet var. Her nimete de şükretmek lazım. Madem nimettir bunun ücreti, karşılığı şükretmek, hamd etmek. Bir nefeste böyle iki tane nimet olursa, daha başka göz, kulak nimeti, sıhhat, afiyet nimeti, evlat nimeti, mal mülk nimeti, ekmek nimeti, meyve, tatlı, sütlü nimeti, bin bir çeşit nimetler var. Bunları anlayacağız ve hamd edeceğiz. Seveceğiz Rabbimiz'i, verdiği nimetlere karşı içimizde şükür duygusu, şükran duygusu kuvvetlenecek,

Rabbimiz'i seveceğiz, Rabbimiz'e müteşekkir olacağız.

Ne güzel söylüyor söyleyen:

Hoştur bana senden gelen. Ya gonca gül, yahut diken, Ya hil'at ü yahut kefen, Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

Ne yaparsan hoş yâ Rabbi. Ne noktaya gelmiş.

Mevlam görelim neyler, Neylerse güzel eyler.

Neylerse güzel eyler diyor, yani açık bono veriyor. Neylerse güzel!

Gelse Celâli'nden cefâ, Yahut Cemâli'nden vefâ, İkisi de cânâ safâ;

Lütfun da hoş kahrın da hoş!

Celâlınden cefa gelse ya Rabbi, senin takdirinden... Cemâlinden vefa gelse, güzelliklere ersem; ikisi de cana safa...

Adamlar yüksek insanlar maşaallah. Büyük adamlar. Her şeyi, her şeydeki güzelliği anlayabiliyorlar. Biz de biraz yükselelim, biz de biraz ilerleyelim, anlayalım!

c. Fitne Zamanında Evinde Dur!

Yedinci hadîs-i şerîf, üçüncü bizim okuduklarımızdan. Abdullah ibn-i Amr İbnü'l-Âs RA rivayet etmiş Peygamber Efendimiz'den. Buyuruyor ki Peygamberimiz SAS, bugünün bu üçüncü hadîs-i şerîfide:³

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.212, no:6987; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.315, no:7758; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.45, no:1049; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.107, no:30813; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III,

إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ قَدْ مَرَجَتْ عُهُودُهُمْ

وَوَخَفَتْ أَمَانَاتُهُمْ وَكَانُوا هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ

أَنَامِلِهِ فَالْزَمْ بَيْتَكَ وَامْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ

وَخُذْ مَا تَعْرِفُ وَدَعْ مَا تُنْكِرُ وَعَلَيْكَ بِخَاصَّةِ

أَمْرِ نَفْسِكَ وَدَعْ عَنْكَ أَمْرَ الْعَامَّةِ

(ك. عن ابن عمرو)

RE. 45/7 (*İzâ reayte'n-nâse kad meracet uhûduhüm, ve haffet emânâtühüm, ve kânû hâkezâ ve şebbeke beyne enâmilihi; fe'lzem beyteke, ve'mlik aleyke lisâneke ve huz mâ ta'rifü, ve da' mâ tünkirü, ve aleyke bi-hâssati emri nefsike, ve da' anke emre'l-âmmeti.*)

(*İzâ reayte'n-nâse kad meracet uhûduhüm*)
“İnsanlara baktığın zaman ahitleri bozulmuş görürsen, ahitlerine riayet etmediklerini görürsen; (*ve haffet emânâtühüm*) emanetlerin hafife alındığını görürsen... Ahdine riayet etmiyor, anlaşmasını, sözünü çiğniyor, emanete de hıyanet ediyor, riayet etmiyor, insanları bu durumda görürsen;

(*Ve kânû hâkezâ ve şebbeke beyne enâmilihi*)
“Elini böyle, birbirlerine kilitleyerek insanları böyle görürsen...” Ama bundan maksadı,

“Haddini hududunu bilmeyip herkes birbirine dalmış, birbirinin hakkını hukukunu çiğniyor, karma karışık olmuşlar. Birbirlerine girmişler, hırsla, kavgayla, gürültüyle, haklarını hukuklarını çiğneyerek öyle birbirlerini girmişken görürsen insanları,”

(*Fe'lezem beyteke*) “Evini tercih et, evine gir, evinde dur! (*Ve'mlik aleyke lisâneke*) Ve diline sahip ol, kendi dilini tut! Dedikodulara, fitnelere, fesatlara karıştırma kendini... (*Ve huz mâ ta'rifü*) Aklın ve şeriatın güzel gördüğü işleri yap! (*Ve da' mâ tünkirü*) Aklın ve şeriatın güzel görmediği işleri yapma! *Emr-i mâruf nehy-i münker* dediğimiz gibi îfâ-yı mâruf ve terk-i münker ile vaktini geçir. İyi olanı yap, kötü olanı yapma!

(*Ve aleyke bi-hâssati emri nefsike*) “Kendi nefsinin, zâtının, kişiliğinin işleriyle meşgul ol; (*ve da' anke emre'l-âmmeti*) umumun işi ile meşgul olma, çekil kenara! Çünkü laf dinlemeyecek hale gelmişler, kendileri hak yoldan çıkmışlar. O zaman kendini kurtarmaya bak, kendi işine bak!” buyurmuş oluyor.

Buna benzer haller ve fitneler ve kavgalar ve cidaller, cenkler İslâm tarihini oluşturur. Her zaman her yerde olabilir, oluyor. İleriye doğru da olabilecektir. Peygamber SAS Efendimiz toplumu düzeltme imkânı kalmadığı zamanda fitneye karışmamayı, kenarda durmayı tavsiye ediyor. İşin içinden fiilen taraf olarak kavgaya, gürültüye girmemeyi tavsiye ediyor.

Müslümanın müslümana kanı, malı, canı, ırzı,

namusu haramdır! Bunlara müslüman tecavüz edemez. Aleyhinde konuşamaz, yumruk vuramaz, kanını akıtamaz, dedikodusunu yapamaz, dil uzatamaz, malını alamaz, çar çur edemez, namusuna yan bakamaz! Hepsi haram, yapmaması lazım. Bunlar olmuyor. Düzeltmek de mümkün olmuyor, o zaman taraf olma! İnsanlar yapıyorsa sen yapma hiç olmazsa. Kavganın, gürültünün içinde sen rol alıp da başını belaya sokma! Günahlara dalma, kenara çekil diyor. Müslümanın müslümana hiçbir şekilde zarar vermesi uygun olmaz.

Hatta öyle hadîs-i şerîfler var ki; birisi gelse, sana evine çekil diyor bir kere, evine gelse seni öldürmeye kalksın diyor. Müslüman, müslümana! Hani Hz. Osman Efendimiz RA Kur'an okurken evi basılıp şehid edildi biliyorsunuz.

Üçüncü halife, Peygamber Efendimiz'in damadı, iki kızını verdiği mübarek, Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik Hz. Osmân-ı Zinnûreyn'in ömrü nasıl bitti?

Kur'ân-ı Kerîm okuyordu, evini sardılar, kapıdan bacadan girdiler, camdan girdiler. Kur'an okurken vurdular, kanları Kur'ân-ı Kerîm'in üstüne fışkırdı. Belki okuduğu Kur'ân-ı Kerîm şimdi müzede. Kur'an okurken şehid ettiler. Kalk, kalkışmadı, cevap vermedi Hz. Osmân-ı Zinnûreyn.

Neden?

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Birisi gelse, sana silah kaldırırsa, sen ona kaldırma! Hz. Âdem'in hayırlı evladı gibi ol.

Öldüren evladı gibi olma, mazlum evladı gibi ol!”

Bu kadar önemli.

“—Müslüman müslümana silah alıp da karşı karşıya gelirse, öldüren de öldürülen de cehennemdedir.” buyuruyor.

Bu da ne kadar korkunç bir hadîs-i şerîf, mânası insanı dehşete düşürüyor, korkutuyor. Öldüren de cehennemde, öldürülen de cehennemde...

Neden? Fırsat bulsaydı, Ötekisi de onu öldürecekti, çünkü silahını aldı karşısına geçti. Onun için müslüman müslümana silah çekmez. Müslüman müslümanın ırzına yan bakmaz.

Camide beş vakit namaz kılıyor, hatta ezan okuyor. Tarlasının yanına gittik, tapuda ve örfte işte iki ağacın ortasından hududun şöyle geçmesi lazım. Şöyle kaydırılmış hududu.

Ne oluyorsun hoca efendi hayrola? Nerede kaldı senin hacılığın? Niye böyle yamultuyorsun hududu? Hani sen camide namaz kılıyordun, hani ezan okuyordun? Niye bu hududu doğru tutmuyorsun da yamultuyorsun? Kendi tarafını biraz fazla, bu taraftan yarım metre, bir metre daha çok almak haram değil mi? Müslüman kardeşinin malı haram değil mi? Haram.

Niye harama tenezzül ediyorsun? Bu tarafı sana yetmez mi? Yeter. Ölümlü dünyada ne olacak hakkın olmayan şeyi alınca? Ne hakla? Hakkın olsa böyle yap ama hakkın olmayan şeyi ne diye hududu böyle yamultuyorsun? Tapu memuru gelecek kazığı gene buraya çakacak. Hırs, nefis

ve şeytan insanı nasıl aldatıyor? Tapu memuru düzeltecek ama o hududu çekerken ipi yarım metre bu tarafa kaydırıyor.

Neden? Şeytan aldatmış. Camide namaz kılıyor, ezan okuyor ama şeytanını yenememiş, nefisini yenememiş.

Müslüman Müslümanın malına el uzatamaz, canına kasdedemez, namusuna yan bakamaz, aleyhinde konuşamaz, gıybetini yapamaz. Korumayacak, kollayacak, sabredecek. O el kaldırırsa, bu el kaldırmayacak. O silah çekse, bu silah çekmeyecek.

Bu kafa, bu zihniyet, bu anlayış, bu güzel durum müslümanlar arasında olsaydı, İran'la Irak savaşırmıydı? Kuveyt'le Irak savaşırmıydı? Bizim Güneydoğu Anadolu'daki bu üzücü olaylar olur muydu? Kan davaları olur muydu? O, onu basıyor, o onu öldürüyor, bu bunu öldürüyor. Demek ki başımıza gelen felaketler, musibetler, cezalar, üzüntüler, sıkıntılar nedenmiş? Müslümanlığı tam anlayamamak ve tam uygulayamamaktan.

Neden o kan davası güdüyor? Millet büyük reaksiyonu olsa, bırakacak, Allah'a havale edecek. Reaksiyon yok! Millet alkışlıyor, millet uygun görüyor, anneler, akrabalar uygun görüyor.

“—O senin babanı öldürdü, sen de onu ara, bul, nerede öldürürsen öldür! Onu bulamazsan onun akrabasından birini öldür.”

“—Onun suçu yok ki!”

“—Yok, öldür gene. Babanın kanı yerde kalmasın, git öldür!”

Öyle yetiştiriyor. Soyadı alıyor Öcal, Hıncal, Öcalan, yani öyle yetiştiriyor.

Sırp lar, yaptıklarına bak, nerede insanlık? Nerede dindarlık? Nerede Hıristiyanlık? Hangi din bunu yapar? Küçük çocukları bile hamile bırakmışlar. Hangi din, hangi iman, hangi vicdan, hangi mantık bu işe razı gelir, müsaade eder, fetva verir, yapabilirsin der? Demez!

Demek ki cihanın çektiği sıkıntılar Müslümanlıktan uzaklıktan, Müslümanlığa erişememekten, Müslümanlığa aşına olmamaktan ve Müslümanlığı yaşamamaktan oluyor. Biz de yaşamıyorsak bizim de ailedeki, toplumumuzdaki bela ondan oluyor.

Müslümanlık düşman mı?

Bazılarına göre düşman. Ödleri patlıyor İslâm’dan. Ödleri patlıyor Müslümanlık deyince. Ödleri patlıyor.

“—Eyvah içki içemeyeceğim, eyvah zinâ edemeyeceğim, eyvah kumar oynamayacağım, eyvah açık gezemeyeceğim, aman

Müslümanlık olmasın!”

Olmaz ama bunun belâsını sen bile çekersin.

“—Şimdi kalkıp Güneydoğu Anadolu’ya seyahate gidebilir misiniz?”

Gidemezsiniz, korkar herkes.

“—Gece oralarda kalabilir misiniz?” Kalamazsınız.

Neden? Bir kere denge bozuldu mu, kurunun yanında yaş da yanar. Herkes çeker cezasını, herkes belasına uğrar. Belki bu felaketleri kışkırtan insanlardan şimdi bazıları cezasını çekiyor, kendileri öldürülüyor. İlk başta kışkırttılar. İslâm'ın aleyhinde, şöyle yaptılar böyle yaptılar...

O bakımdan her şeyimizi İslâm'a uydurmamız gerekiyor, öyle fitnelerin içine girmememiz gerekiyor, fitnelerden uzak durmamız gerekiyor. Hatta bir adım daha, bak bize ters geliyor, damarımıza dokunuyor.

“—Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz kim?”

Radıyallahu anh, başımızın tâcı, Peygamber Efendimiz'in kayın pederi, kabirde kabir arkadaşı, mağarada mağara arkadaşı, hicrette hicret arkadaşı. Malını Peygamber Efendimiz'e vermiş, kızını Peygamber Efendimiz'e vermiş, canını Peygamber Efendimiz'in yoluna siper etmiş. Mübarek bir insan, Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz.

“—Çok iyi bir insan yani değil mi?”

İyi olduğunu herkes biliyor, hadîs-i şerîfle, âyet-i kerîmeyle faziletleri sabit olan bir büyük sahabi.

Birisi kalkmış aleyhinde konuşuyor. Atıyor, tutuyor, bağırıyor, çağırıyor, hakaret ediyor filan. Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz de böyle duruyor Peygamber Efendimiz'in yanında... Peygamber Efendimiz'e bakıyor, şöyle duruyor. Müşrik herif hakaret ediyor Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz'e, o da duruyor. Sonunda

dayanamamış, düşünmüş taşınmış, cevap vermeye kalkmış. Müşrikin ithamına cevap veriyor. Haksızsın öyle değil filan diyecek.

Hemen Peygamber Efendimiz oradan kalkmış, gitmeye başlamış. O da hemen Peygamber Efendimiz'in arkasından yürüyor, diyor ki:

“—Anam, babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Seni kıracak bir şey yapmak istemedim. Üzdüm mü seni? Cevap vermem ona biraz karşılık olsun diye, haksız şeyler söylüyor, müdafaa ettim.”

“—Yok! Sen susarken bir melek senin namına ona cevap veriyordu. Ama sen konuşmaya başlayınca melek gitti, şeytan geldi. Şeytan gelince ben onun için duramadım orada, ondan kalktım.” diyor.

Melek nasıl cevap verir, sesini duymuyoruz, o herif de duymaz. O alçak duyar mı? Meleğin sesini duyacak adam olsa zaten o lafı söylemez. Duymaz. Ama meleğin müdafaaası kim bilir nasıl oluyorsa oluyor işte, bir türlü oluyordu. Kim bilir ne olacak o herif. Demek ki tenezzül etmemek gerekiyor. Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz'e saldıran bir kimse bu müşrik.

Bizim mü'minler birbirleriyle dalaşıyor, mü'minler birbirlerine girmişler. O zaman fitnede rol alma, kendin kenara çekil, sakın orada şey yapma; çünkü haklı sandığın zaman bile haksızlık yapabilirsin, cezaya, belaya uğrarsın.

Hatta böyle haksızlık yapılan yerde Efendimiz durmamayı uygun görmüş, zulüm yapılmış bir

verde.

“—Orada durma hemen kaç. Neden? Zulüm yapıldığı için. Allah’ın belasını inebilir oraya. Sen de altında kalırsın. Hemen orada durma, derhal kaç!” buyrulmuş.

Onun için bu işlere dikkat edelim, fitneye hiç karışmayalım. Fitnede hiç rol almayalım, dedikoduda hiç rol almayalım, yalan yanlış. İnsanlar çok cahil.

Geçen hafta da söyledim, mektup yazmış. Dergide belki cevabını yazarım diye sakladım. “Şu kâfirdir, bu kâfirdir...” Mektupta bir sürü adamı sıralamış. Sen kâfirleri yazma kâtibi misin? Allah’tan haber mi geliyor? “O kâfir, bu kâfir.” sıralamış. İsmen sayıyor. “Şu kâfirdir, bu kâfirdir...”

Adam namaz kılıyor. Kusurlu olabilir, günah işlemek insanı imandan çıkartmaz, günahkâr yapar. Cezaya müstehak kılar ama kâfir diyemezsin.

Peygamber Efendimiz’in amcasını öldürdü Vahşi isimli şahıs. Efendisi olan kadın,

“—Öldürürsen seni hür bırakacağım.” dedi.

O vaatle kandırdı, öldürdü. Sonra müslüman oldu. Müslüman olduktan sonra da hata, günah işlemiş insanlar olabilir; imandan çıkmaz. Kâfir denmez ona, günahkâr denir eğer hakikaten bir günahı varsa. Ondan sonra da ne kadar yalan yanlış şeyler...

“—Hocamız kabrinde azap görüyor.”

Fesubhanallah! Sende Hocamızın kabrini

anlayacak göz olsa bu lafları yazmazdın! Sen körsün! Bu lafları nasıl yazıyorsun sen? Neden?

Kabir komşusu falancaymış da ondan. Yanına filanca gömülmüş de ondan. Böyle yalan yanlış şeyler. Bunu da böyle din namına yapıyor, dindarlık namına bu mektubu yazması. Güya tereciye tere satacak. Hocaya akıl öğretecek. Bize bir şeyler yaptırtmak istiyor, bir şeyler söylemek istiyor veya hıncı var veya düşmanlığa cevap bile belki vermek uygun değil ama müslümanlar böyle fitneler içinde olabiliyorlar.

Fitnelerin içine girmeyeceğiz. Kendi işiyle meşgul olacak. Emri mâruf veya icrâ-i mâruf ve terk-i münker yapacak. Kötü şeylerle

uğraşmayıp, iyi şeyler yapacak. Sevabına bakacak. Fitnenin içinde rol almayacak. Buna dikkat edin, bu hadîs-i şerîf bunu hararetle tavsiye ediyor.

Başka hadîs-i şerîflerle de müslümanın ahlâkının nasıl olması gerektiği söylemiş olduk.

d. Ümmetin Zalimden Korkması

Bu da çok kaynaklarda rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:⁴

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.190, no:6784; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.7, no:2071; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.518, no:12110; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.108, no:7036; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.95, no:11296; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.80, no:7546; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.369, no:6784; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.263, no:1020; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.18, no:7825; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.431; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.531, no:12155; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.71, no:5540; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.166,

إِذَا رَأَيْتَ أُمَّتِي تَهَابُ الظَّالِمَ أَنْ تَقُولَ لَهُ إِنَّكَ
ظَالِمٌ فَقَدْ تَوَدَّعَ مِنْهُمْ

(حم. طب. ك. هب. عن ابن عمرو طس. عن جابر)

RE. 46/ (*İzâ reayte ümmetî tehâbu'z-zâlime, en tekûle lehû: İnneke zâlimun, fekad tüvüddi' minhüm.*)

(*İzâ reayte ümmetî*) “Benim ümmetimi gördüğünüz zaman...” Ümmet-i Muhammed, bizler, evvelki asırlarda, sonraki asırlarda yaşayan Peygamber Efendimiz’e tâbi müslümanlar, Ümmet-i Muhammed. “Benim ümmetimi.” diyor Peygamber Efendimiz.

(*Tehâbu'z-zâlime, en tekûle lehû: İnneke zâlimun*) zalimsin diyemiyor. “Zalime sen zalimsin demekten korkar bir durumda gördün mü benim ümmetimi, (*fekad tüvüddi' minhüm*) o zaman istersen onların arasında yaşama, ayrılabilirsin. Ümmetim ama git başka bir yere...”

Neden? Zalime zalimsin diyecek kadar bir yüreği bile kalmamış herifte...

Bundan ne anlıyoruz? Müslümanın hakkı tutması lazım, mazlumun yanında yer alması lazım. Zalime pohpohculuk, dalkavukluk yapmaması lazım. Zalime nasihat etmesi lazım,

“—Sen zalimsin, bırak bu zülmü! Yoksa Allah belânı verir!” demesi lazım.

Yanında ona destekçi olmaması lazım, kale

gibi sağlam olması, dürüst olması lazım. Takır takır doğruyu söyleyebilmesi lazım. Hak neyse onu ifade edebilmesi lazım. Müslümanın ahlâkı budur. Yapamıyor susuyorlar, oradan, onlardan ayrılabilirsin. Neden? Bunlar böyle pısrırık, o zalim öyle zulmüne devam ediyor. Allah onlara bir bela verecek, ondan orada durma, başka bir tarafa o zaman gidebilir bir insan.

Muhterem kardeşlerim!

Emr-i mâruf yapmak, zalime dur demek, sus demek, günahkârın günahını engellemek... güzel şey bunlar. Ama bunu deminki misalde de söylediğim gibi alim olan anlayabiliyor. Alim olmayan da bazen doğru yolda olanı üzüyor, yanlış yolda olanı yanında yer alabiliyor. Biraz bu işleri bilmek lazım, ilim sahibi olmak lazım.

Bir de her zaman söylüyorum; pratik hayatta her zaman karşımıza şikâyetler geldiği için, çare olarak başka çare bulamadım. Meşveret yapmak lazım. Danışmak, istişare yapmak lazım. İstişare yapmadığı zaman insanlar şaşırır, yanılır, tek başına kendi fikirleri yanlış olabilir. En iyisi samimi arkadaşlarından, şöyle bir halkası olmalı kendisinin. Samimi arkadaş dairesi olmalı. Onlarla bazı önemli meseleleri istişare etmeli, müzakere etmeli ki tek başına yanlış, olmadık bir karar vermesin.

Hani bizim köyde bir söz vardır, deniliyor ki; “Kızı kendi hâline bırakırsan -kendi bildiğine varan evlenmek konusunda kendi bildiğine varan- ya davulcuya varır ya zurnacıya.” derler bizde. Davulun gürültüsüne aldanır, zurnacının

namesine aldanır filan. Kız aklıdır, kapılır o, nefesine uyar. Halbuki takvâ ehli bir insanla yuva kurması lazım, helal süt emmiş, helal lokma kazanan bir kimseyle yuva kurması lazım. Öyle yapmaz. Evlilikte tek ölçü var,

güzellik değil, mal değil, soy sop değil. Bir tek riayet edecek ölçü var, dindarlık. Kadın dindar bir koca arayacak, evlenecek, erkek de dindar bir kadın arayacak.

Dün birisi mektup yazmış, ne güzel, diyor ki; “Ben hiç para pul istemiyorum, dindar bir insan olsun istiyorum, dindarlığını arıyorum. Fakir olabilir, çeyizsiz olabilir, hiçbir malı mülkü olmayabilir.” diyor, güzel.

Demek ki zalime dur diyebileceğiz, mazlumun yanında yer alacağız. Dürüst olacağız, doğru sözlü, doğru özlü olacağız. Çekinmeyeceğiz, sakınmayacağız, hakkı tutacağız, hakkı destekleyeceğiz, haklıdan yana olacağız, haksızın karşısına çıkacağız. Ana terbiye bu olacak.

e. Hükümdarla Çok Görüşen Alim

Dokuzuncu hadîs-i şerîf:

Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş. Efendimiz buyuruyor ki:⁵

إِذَا رَأَيْتَ الْعَالِمَ يُخَالِطُ السُّلْطَانَ مُخَالَطَةً كَثِيرَةً

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.276, no:1077; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.186, no:28973; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.170, no:1986.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لِيَصِّ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 46/9 (*İzâ reayte'l-àlime yuhàlitü's-sultàne muhàletaten kesîreten, fa'lem ennehû lissun.*)

(*İzâ reayte'l-àlime yuhàlitü's-sultàne muhàletaten kesîreten*) “Bir alim ki hükümdarla fazla düşüp kalkıyor, çok haşır neşir oluyor. Hükümdarla, sultanla çok içli dışlı, yanında çok dolaşıyor. Böyle görürsen bir alimi, (*fa'lem ennehû lissun*) bil ki o hırsızdır.”

Ne işin var senin onun yanında? Emr-i mâruf yapacaksan yap, hakkı söyleyeceksen söyle, etrafında niye fazla dolaşıyorsun? Mevki mi alacaksın, makam mı alacaksın, para mı alacaksın, menfaat mi sağlayacaksın, dalkavukluk mu yapıyorsun? Ne oluyor?

Onun için demişler ki büyüklerimiz:

“—Hükümdarların hayırlısı alimlere ziyarete gelendir.

Alimlerin şerlisi, hükümdarların yanına gidendir.” Neden?

Hükümdarların kapısı para kapısıdır, mevki makam kapısıdır. İnsan bir vali oldu mu, bir kaymakam oldu mu, bir bakan oldu mu, bir mebus oldu mu, bir yüksek mevkie geldi mi, bir genel müdür oldu mu, bak etrafı nasıl insan dolar:

“—İşte bizim çocuğa da bir iş, işte bana da bir iş, bize de şöyle bir menfaat, işte böyle bir

idare meclisi azalığı ve saire ve saire...”

Böyle insanların etrafında mevki makam kapmak, para ve fayda sağlamak için çok insanlar toplanır. Alimin öyle olmaması lazım. Alimin gözü dünyada olmadığı için tenezzül etmeyecek, gitmeyecek.

Bizim büyüklerimiz, hükümdar ziyaretine gelmek istiyor. Önce ölçüyor biçiyor, neden gelecek? Gelvesin. Kendisi gitmediği gibi, ziyarete geleni bile bazısı kabul etmemiş.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin babası Belh'ten, Horasan'dan çıkmış, Konya'ya geliyor. Resmi var Konya müzesinde. İhtiyar, ak sakallı bir alim. Sarıklı, bastonunu şöyle uzatmış. Karşı tarafta da kılıçlı, kuşamlı bir kişi. O da o bastonu, baston demeyelim de asâ, onu öpüyor.

“—Nedir bu resim?” dedik.

Hocamız sağ. o zaman Konya'ya gitmiştik.

“—Nedir bu resim?” dedik.

“—Bu asâsını uzatan Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin babasıdır, Sultan-ı Ulemâ'dır adı. Bu da Konya hükümdarı Alaaddin-i Keykubat'tır.”

Konya'nın surları uzaktan görünmüyor. Konya'nın dışından karşılamaya gelmiş hükümdar.

“—Hoş geldin beldemize!” diye alimin elini öpmeye davranmış. Elini öptürtmüyor da asâsını uzatıyor. O da asâsını öpüyor. Celâle bak, ne celâlli insanlar, dobra dobra...

“—Niye Belh’ten çıkmış?” Hükümdarla arası bozulmuş. “—Niye bozulmuş?”

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar, dobra dobra konuşmuş: “—Haksız vergi alma, zulüm yapma, eğlenceye dalma, paraları israf harcama, halkın hizmetine harca!” Ne dediyse... Oradan kovmuşlar onu.

Umumiyetle öyle olur ama, öyle olsa bile demek ki müslüman nasıl olacak? Dobra dobra doğruyu söyleyecek, buna da alıştıralım kendimizi. Her yerde, her zaman, dobra dobra hakkı, doğruyu söylemek durumunda olmalı insan.

Allah rahmet eylesin, Ruhi Özcan diye fıkıh doçenti bir kardeşimiz vardı. Çok seviyorum kendisini, mekânı cennet olsun. Allah cümle geçmişlerimizle beraber rahmet eylesin. Bir toplantıya çağırılmışlar. Gitmiş, kendisinin fikri sorulur filan diye. O toplantıda kalkmış politikacının birisi [N.E.] demiş ki:

“—Alimler de bana tâbi olmalı.”

O zaman kalkmış Ruhi Özcan, demiş ki:

“—O zaman bu laik düzen olur. Dînî düzen olmaz. Alim politikacıya tâbi olursa, o zaman o laik düzen olur.” demiş.

Bak bu hadîs-i şerifte ne diyor?

“—Sultanın etrafına gidip de onunla çok haşır neşir olup, düşüp kalktı mı bir alim, bil ki o hırsızdır.” diyor.

Hakkı söyleyecek, menfaat beklemeyecek ve doğru düzgün Allah’ın dinine hizmette devam edecek alim.

f. Günaha Devam Ederken Nimetlerin Gelmesi

Bundan sonraki hadîs-i şerîf, onuncu hadîs-i şerîf.

Bak bu hadîs-i şerîfi kulağınızı çok açarak dinleyin, Ukbetü'bnü Âmir RA'dan birkaç kaynakta yazılmış bir hadîs-i şerîf. Ahmed ibni Hanbel de var kaynakların arasında.

Diyor ki Peygamber SAS:⁶

إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا مَا يُحِبُّ
وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَى مَعَاصِيهِ فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْهُ اسْتِذْرَاجٌ

(حم. طب. هب. عن عقبه بن عامر)

RE. 46/ (*İzâ raeyte'llàhe yu'ti'l-abde mine'd-dünyâ mâ yuhibbu, ve hüve mukîmun alâ maâsîhi, feinnemâ zâlike minhü istidracün.*)

(*İzâ raeyte'llàhe yu'ti'l-abde mine'd-dünyâ mâ yuhibbu*) “Allah’ın CC bir kula dünyalıktan istediği, sevdiği şeyleri verdiğini görürsen...” Kul bir şeyler ister hani, ev, bark, para, mevki, makam, zenginlik, zevk, safa ister filan. Böyle istediği şeyleri verdiğini görürsen...

“Allah’ın bir kula, hoşuna gidecek şeyleri,

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.145, no:17349; Taberânî, *Mu’cemü'lKebîr*, c.XVII, s.330, no:913; Taberânî, *Mu’cemü'l-Evsat*, c.IX, s.110, no:9272; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.128, no:4540; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.307, no:259; İbn-i Kânî, *Mu’cemü’s-Sahabe*, c.V, s.60, no:1245; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.427, no:17796; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.128; Ukbe ibn-i Âmir RA’dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.170, no:1987.

kulun sevdiği şeyleri verdiğini görürsen; (ve *hüve mukîmun alâ maâsîhi*) o kul Allah'a isyan yolunda gidiyorken, günahları işleyip duruyorken, ma'siyette mukim iken, ma'siyette berdevam iken, Allah'ın onun hoşuna giden şeyleri ona verdiğini görürsen; (*feinnemâ zâlike minhü istidrâcün*) bu, Allah'tan istidraccdır o kula..."

Istidrac ne demek, onu anlatmamız lazım!

Istidrac, âyet-i kerîmede geçen bir kelimedir. Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ
لَا يَعْلَمُونَ وَأَمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

(الأعراف: ١٨٢-١٨٣)

(*Ve'llezîne kezzebû bi-âyâtinâ senestedricühüm min haysü lâ ya'lemûn*) [Âyetlerimizi yalanlayanları, hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helâke götüreceğiz. (*Ve emlî lehüm, inne keydî metîn*) Onlara mühlet veririm, ama benim cezam çetindir.] (A'raf, 7/182- 183) buyuruyor.

Allah kötü kulları, günah işleyen kulları, âsi kulları birden bire ikâbına uğratıp ezmez. Bunda çeşitli hikmetler vardır. Birisi rahmetidir, müddet veriyor ki tevbe etsin, o günahın cezasını çekmesin. Birden vermemesi... Cezayı vermeye kâdir değil mi? Âmennâ ve saddaknâ, kâdir ama birden cezayı vermiyor.

Neden? Rahmetinden veriyor, fırsat veriyor ki, tevbe etsin diye. Birden vermiyor cezayı...

Üstelik adam bakıyorsun âsi, mücrim, böyle Allah'ın sevmediği işleri yapan bir insan.

Evi yerinde, barkı yerinde, işi rast gidiyor, para kazanıyor, dilediği şey, yediği önünde, yemediği ardında. Hepsi hazır ama kötü yolda, bu Allah'ın istidracıdır. Allah onu derece derece, yavaş yavaş felakete götürür. Merdiven merdiven. Birden götürmez, o farkına varmadan, o böyle bakar ki sıhhati yerinde, bakar ki malı mülkü, parası yerinde, bakar ki rahatı yerinde, Allah'ı hiç düşünmez, tevbe hiç etmez, Allah yoluna hiç yanaşmaz ama adım adım felâket yaklaşıyor.

İstidrac, derece derece demek. Tedricen, derece derece felâket geliyor, biraz müddet veriyor ama bu Allah'ın bir hikmetidir. O kimse aldanmasın, günahta devam ederken birden felâketin gelmemesi, hiçbir şey olmuyor mânasına değil; tedricen, yavaş yavaş, kademe kademe, adım adım yaklaşıyor felâket demek.

Evet, nimete daima şükrederiz, hepimiz memnun oluruz, yemek yedik mi el-hamdü lillâh deriz. Karnımız doydu mu, para kazandık mı seviniriz, yüzümüz güler. Çocuğumuzu evlendirdik mi memnun oluruz, torunumuz doğdu mu seviniriz.

Bunlar güzel şeyler tamam ama, bütün bu güzellikler günahta devam ederken insana geliyorsa; “Bu güzel şeyler devam ediyor. Galiba Allah beni seviyor.” sanmasın. Bu sevgiden değil, bu istidracıdır; derece derece felakete doğru gidiyor, ansızın Allah ona belâsını verecek. Böyle yakın, ummadığı bir zamanda felâket

başında patlayacak, bu duruma aldanmayın.

O halde bir insan bir eli yağda, bir eli balda bile olsa günahdaysa üzülecek. Günahdan kendisini kurtarmaya çalışacak ve korkacak:

“—Ben günahdayım, Allah başıma bir felâket verebilir. Şu anda vermiyor ama biraz sonra verebilir. Şu anda nimetler içinde yüzüyorum ama Allah’ın sevgili kulu olduğumdan değil.” diye kendisine çeki düzen verecek.

Bir hikâye anlatırlar eski tasavvuf kitapları ki; alimin birisine bir mübarek cemaatten zât gelmiş, demiş ki; “Hocam çok bereket var evimde, tarlamda, işimde, kesemde, ailemde, gecemde, gündüzümde çok. Böyle her şey güzel tıkırında gidiyor, hiç böyle gamım, tasam, kasvetim, sıkıntım, üzüntüm yok hocam. Acaba bu istidraç mı?” demiş. Halbuki Allah’ın bir âciz naciz kuluymuş. Acaba bu istidraç mı?

Hocaefendi şöyle bir bakmış:

“Git ekmek peynir al, sokakta ye, bir hafta sonra gel.” demiş.

Bir hafta sonra kalkmış gelmiş.

“—Nasıl oldu durumun?” demiş.

“—Efendim dediğin tedbiri yaptım. Evet, sokakta peynir, ekmek yedim ama bereket hiç kesilmedi gene devam ediyor, gene bolluk, bereket, nimet, izzet, ikram, hoşluk, tatlı durum devam ediyor.”

“—E, yemedin mi ekmeği?” demiş.

“—Yedim.”

“–Nasıl yedin bakalım?”

“–Kimse görmesin diye sakladım. Kırıkları yere düşmesin diye önüme şöyle bir örtü tuttum. O kadar sakınmama rağmen bir keresinde ısırduğım zaman bir lokmanın bir parçası toprağa düştüğü için, o parçanın üzerine basılmasını diye eğildim, aradım taradım bulamadım. Bulamayınca oranın etrafına taşları böyle kümeledim ki üstüne basmasınlar burada bir şey var diye.”

“–Hadi git evladım. Seninki istidrac değil, seninki Allah’ın lütfu ve bereketi. Sen böyle güzel ahlâk sahibi olduğundan Allah sana bunları nasip ediyor, istidrac değil.” demiş.

Ama bak adamcağız ne kadar ilgili insanmış ki, nimetin bir istidrac olduğu ihtimalini düşünüp korkuyor.

O halde bizler de bu hadîs-i şerîfi hatırımızda tutalım. Günaha devam ederken nimet devam ediyor ve geliyorsa, buna aldanmamalı istidrac olabilir, tevbe etmeli, hak yola gelmeli.

g. Üç Güzel Özellik

On birinci hadîs-i şerîf:

İbn-i Abbas RA’dan bir hadîs-i şerîf daha. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:⁷

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ الْحَيَاءُ

⁷ İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.160; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.26, no:24755; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.III, s.175, no:1994.

وَالْأَمَانَةُ وَالصِّدْقُ وَإِذَا لَمْ تَرَهَا فَلَا تَرْجُهَا

(عد. والديلمى عن ابن عباس)

RE. 46/11 (*İzâ reayte min ahîke selâse hısâlin, fe'rcuhu: el-hayâü ve'l-emânetü ve's-sıdku ve izâ lem terehünne felâ tercühü.*)

(*İzâ reayte min ahîke selâse hısâlin*) “Din kardeşinde, müslüman arkadaşında, komşunda veya dostunda üç özelliği, üç vasfı, üç güzel sıfatı, görürsen, (*fe'rcuhü*) ondan ricada bulunabilirsin, onun iyi bir dost olduğunu ümit edebilir, sırrını açabilirsin, bir şey isteyeceksen isteyebilirsin, samimiyet kurabilirsin.”

Nedir bu üç güzel vasıf?

1. (*El-hayâü*) “Haya, utanma duygusu, hayalî kimse olması.”
2. (*Ve'l-emânetü*) “Emin bir kimse olması, güvenilir bir kimse olması.”

Gadretmiyor, arkadan kuyu kazmıyor, haksızlık yapmıyor.

3. (*Ve's-sıdku*) “Doğru sözlü olması.”

Doğru sözlü ise, emin bir kimse ise; hayâlî, haya sahibi, utanan, utangaç, böyle iffetli bir kimse ise, tamam, bu üç vasfı varsa ona ricada bulunabilirsin veyahut ondan iyi bir arkadaş olur diye ümit bağlayabilirsin. Bunlar iyi arkadaşın vasıflarıdır. Derdini açabilirsin, bir şey isteyeceksen isteyebilirsin, sırrına ortak edebilirsin filan. Bu üç vasıf olması lazım!

Haya olacak. (*El-hayâü mine'l-îmân*) “Haya

imanın gereğidir, imanın tezahürüdür, ondan da ötedir.”

Hayasız hiç utanmaz. Gazetelere bak boy boy, çıplak çıplak resimler... Sanat resimleriymiş, bilmem neymiş, kadının avret yeri, erkeğin avret yeri, heykeller, böyle bir sürü müstehcen şeyler.

Valinin birisi bir resim sergisini gezmiş.

“—Kaldırın bu edepsiz tabloyu!” deyip kaldırmış. Gazetenin biri diyor ki:

“—Valinin kaldırdığı tablo bu!” diyor, sanattan anlamıyor vali demek istiyor.

Sanattan anlamıyor, çıplak resim, onu kaldırdı diye valiye hitap ediyor.

Vali anlaşılan hayalî, edepli bir kimse.

“Tevbe tevbe, kaldırın bunu!” demiş yani, eski reisicumhur da böyle bir şey yapmıştı, unuttum detayını ama öyle eski terbiye almış, İslâmî terbiye almış. Haya duygusu bir.

Birisi de kardeşini çekmiş kenara:

“—Bak bu kadar utangaç olma.” diye nasihat ediyor.

Bu çok yapılır. Belki şu günde de bazı kardeşler, bazı kardeşlere böyle yapıyordur. Bak bu kadar utangaç olma biraz yırtık ol, filan diye söylerler. Böyle kardeşinin çok hayalî olmasından dolayı nasihat ediyormuş Peygamber Efendimiz, onu görmüş buyurmuş ki:⁸

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.17, *İman* 2/14, no:24; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.141, no:52; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sü-*

دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ

(حم. عن ابن عمر)

(Da'hü) “Bırak bakalım onun yakasını, (*feinne'l-hayâe mine'l-îmân*) hayâ imandandır.” Onun utanması bir menfi vasıf değildir, güzel üsluptur. Bugün bir delikanlı veya bir kız bu toplumda hayalî kalıyorsa, namuslu kalıyorsa, namusunu nâmahreme kuşak çözmüyorsa, pay ü mal etmiyorsa nedendir? Haya duygusu koruyor onu, haya duygusu. Yırtık olsa, edepsiz olsa... Bak PKK'nın mağaralarında neler bulundu? Doğum kontrol hapları bulundu. Ne mânaya geliyor? Haya sıfır demek, sıfırın altı demek, o mânaya geliyor. Birisi haya.

İkincisi: (*Ve'l-emânetü*) “Güvenilir insan olacak.” “—Bu adama güvenebilir miyim?” “—Tamam güvenirsin. Sözü söyledi mi, işi sağlamdır, güvenilir, hıyanet etmez, arkadan hançerlemez, hainlik yapmaz, casusluk yapmaz ve sair.” Tamam. Herkesin aradığı bugün emanettir. Emanet, emin oluş demek. Emin olun, bunu

nen, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.147, no:6341; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyeti Muhammed), c.III, s.453, no:950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.210, no:602; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.369, no:5487; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Abdü'r-Rezzak, *Musanef*, c.11, s.142, no:20146; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.256, no:6001; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.281, no:625; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.467, no:12316.

muhakkak ki mânasında kullanıyoruz ama gene de emin olun hepiniz; bir insanın hiç parası olmazsa ama dürüst olsa, emin bir kimse olsa, güvenilir bir kimse olsa, bu adam zengin olur kısa zamanda...

Neden?

Bunun büyük bir sermayesi var. Eminlik sermayesi var. Bir zengin onu yanına alır bakar ki emin... Ben küçükken bir ayakkabıda çalışmıştım, terlikçide. Rahmetli anneme de oradan bir güzel bir terlik almıştım kendi paramla... Vidalı, güzel...

Bizim usta, rahmetli, dükkânın patronu kalktı bir yere gitti. Tezgâhın altına bir para atmış, mahsustan, beni deniyor. Güldüm ben.

“—Acaba bu paraya yere düşmüş, tezgâhın altında diye cebine sokacak mı?” diye beni deniyor, hoşuma gitti.

Dükkânında çalıştırdığı kimsenin emin insan mı, güvenilir insan mı, hain insan mı olduğunu bilmesi lazım!

Bizim askerlik yaptığımız zaman hemşehrilerimizden birisi geldi, bizim bölüğe aldık, Çanak-kaleli diye, yakınımızda olsun diye aldık. Ondan bir hafta sonra yüzbaşı geldi, dedi ki:

“—Senin hemşehrin çok dürüst.”

“—Ne oldu?” dedim.

“—Ben onu çay ocağının başına görevlendirdim” dedi.

Terhis olmuş arkadaşı. Bir hafta önce öteki

çaycı bu bizim hemşehriyi oraya tayin etmiş yüzbaşı.

“—Yüzde yüz fazla varidat getirdi.” dedi.

Bölüklerde paralar toplanıyor, bölüğün ufak tefek, dökük musluk vesaire tamir işleri oradan çıkıyor. “Yüzde yüz fazla varidat getirdi.” dedi. Bir hafta içinde çay içenlerin adeti iki misli artmaz ki. Ne olmuş?

Evvelki er kazancının yüzde ellisini cebe atıyormuş. Bu er kazancının tamamını bölük komutanına getirmiş. İşte emin adam, işte hain adam!

Göreve getirildi askerlik vazifesi yapıyor. Ha nöbet tutmak, ha çay ocağında çay yapmak. Nöbete çıkmıyor, başka iş yapmıyor görevi o, oradan para alamaz hain, hıyanet ediyor. Kasaya koyduğun adam, işin başına getirdiğin adam, dükkâna tayin ettiğin adam güvenilir insan olmazsa, hain olursa illallah diyor insan... Atıyor onu kısa bir zaman sonra.

Ama güvenilir bir insansa, alıyorsun onu bağına basıyorsun, bir yere gitmek isterse gitme diyorsun, maaşını arttırıyorsun, sermayene ortak ediyorsun, yarın öbür gün ev yapıp veriyorsun ve saire.

Neden? Dürüst olduğu için, emin insan olduğu için.

Eminlik güzel bir vasıftır, Peygamber Efendimiz’in sıfatı. Nasıldı Peygamber Efendimiz’in sıfatı? Muhammed el-Emîn. Herkes parasını getirip emanet ediyordu. Peygamber Efendimiz’e

verirdi. Ve hicret edeceđi zaman Hz. Ali Efendimiz'e:

“—Al řu emanetleri sahiplerine ver.” diye vasiyet etti.

Yerlerini söyleyip de öyle hicret edecekti Peygamber Efendimiz. Muhammed el-Emîn. Herkes güveniyor. Hıyanet etmez, yanlış söz söylemez, hakemlik yapsa gasb etmez, zulüm etmez diye herkes biliyor. Bu vasıf da önemli. Haya vasfı önemli, utangaçlık ve Allah'tan utanmak... Kullardan da utanmak önemli, emin olmak önemli.

Bir de *sıdk*, doğru sözlülük; bu da çok önemli. Yalan söylemez bir müslüman. Dobra dobra, aşikâre, hak bildiği şeyleri söyler. Soruldu mu söyler.

Benim fakültede veyahut mühendislik mektebinde işte hocalarım oldu. Kalkar sınıfta bir çocuk bir şey sorar.

Fesübhanallah! Öyle bir şey soruyor ki; cevap versen, kanunlara göre doğru cevabın suç olabilir. Ama sormuş, cevap vermesen, “Hoca korktu.” diyecekler. Sonra hakikaten öğrenmek istiyorsa, öğrenmek isteyen insana bir ilmi vermemek o da günah. Talebeden ilmi saklamak da günah. Hak bildiği şeyi söylüyordu, ne kanun tanıyordu, ne usûl tanıyordu, ne kaide tanıyordu dobra dobra söylüyordu.

Bir keresinde mühendislik mektebinde profesör müdür geldi:

“–Ya sen sınıfta şöyle şöyle söylemişsin.” dedi.

“–Evet söyledim.” dedim. “Sordular, sorduktan sonra söylememek bana ar gibi geldi. Dobra dobra kanaatimi söyledim, söyledim.” dedim.

Doğrusözlülük çok önemli, müslüman dobra dobra dosdoğru olacak. İşte bu üç vasıf varsa bir kimse-
de, onu dost edebilirsiniz. Ona sırrınızı açabilir-
siniz, onu arkadaşlarınızın arasına alabilirsiniz.

Allah cümlemizi her bakımdan en güzel sıfatlara
sahip kullardan eylesin. İki cihanda aziz ve bahti-
yar eylesin, sevdiği kulların zümresine dahil ey-
lesin. Cennetiyle Cemâli’yle müşerref eylesin.

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
22. 11. 1992 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ